

Nr 206

Av herr **Helén**, *angående avdragsrätt vid beskattningen för studieunderstöd samt amortering av studieskuld.*

I december 1956 framlade 1950 års skattelagssakkunniga ett betänkande med förslag till »Bestämmelser om avdragsrätt och skatteplikt för periodiskt understöd samt om avdragsrätt för studieunderstöd, m. m.», som avsåg att undanröja den gällande diskrimineringen av studieunderstöden. Genom att medgiva en viss begränsad avdragsrätt för understöd till studerande skulle man upphäva den skatteorättvisa som ligger i de nuvarande bestämmelserna, och därvid även väsentligt förbättra möjligheterna för föräldrar att bidra till finansieringen av sina barns studier.

Ehuru riksdagen vid flera tillfällen, senast 1955, hemställt hos Kungl. Maj:t om förslag till lösning av frågan, har något sådant ännu inte ställts i utsikt. I svar på en interpellation av herr Helén den 25 februari 1958 i andra kammaren anförde statsrådet Sträng, att det statsfinansiella läget och kommunernas hårt ansträngda ekonomi inte medgav en så pass kostnadskrävande reform som den de skattelagssakkunniga föreslagit. Frågan fick tagas upp längre fram, när de ekonomiska förutsättningarna för en lösning kunde föreligga.

Att på detta sätt ytterligare uppskjuta ett positivt beslut om avdragsrätt för studieunderstöd måste betecknas som synnerligen otillfredsställande — det är dock snart tio år sedan ett förslag i frågan framlades av 1944 års skattekommitté. Det bör beaktas, att de som främst berörs av frågan i regel är löntagare, som ingalunda tillhör de högsta inkomstskikten. För företagare och förmögenhetsägare finns redan nu avsevärda möjligheter att skattefritt överföra medel till studerande barn. Det förtjänar vidare framhållas, att kravet på avdragsrätt för studieunderstöd är en rättvisefråga, som gäller hur de samlade skattebördorna skall fördelas; principiellt kan det således inte avvisas med hänvisning till otillräckliga statsfinansiella resurser. Att de nuvarande bestämmelserna om periodiska understöd är orättvisa bestrids veterligen inte från något håll.

I de skattelagssakkunnigas betänkande 1956 föreslogs, att studiebidragen skall vara skattefria hos mottagaren. En dylik anordning nödvändiggör en stark begränsning av avdragsrätten, och den förutsätter även en noggrann kontroll, om missbruk skall kunna förebyggas. Som ett huvudskäl för denna uppläggning av reformen anförde de sakkunniga, att föräldrarna inte rimligen kan åläggas att göra preliminärskatteavdrag för understöden, och att indrivningsförfarande i händelse de studerande inte frivilligt erlägger skat-

ten är meningslöst, då de studerande i allmänhet saknar utmättningsbara tillgångar. I betraktande av de principiella skäl, som talar emot att understöden inte beskattas som inkomst hos mottagaren, förtjänar det att övervägas om inte en annan konstruktion än den de sakkunniga föreslagit är att föredraga. Då frågan är behandlad i två särskilda utredningar bör det dock inte kräva alltför lång tid att utarbeta ett definitivt förslag, som lämpar sig att lägga fram för riksdagen.

I sitt ovannämnda interpellationssvar meddelade statsrådet Sträng vidare att de skattelagssakkunnigas utredning »angående behandlingen i beskattningshänseende av studiekostnaderna i övrigt» kunde väntas bli färdigt under sommaren 1958. När en »eventuell» reform kunde bli möjlig att genomföra fick även i detta fall bli beroende av statens och kommunernas finanser.

Även i den fråga som här avses — dvs. avdragsrätt för amorteringar av studieskulder — har riksdagen klart uttalat sig för en skyndsam lösning, och ett förslag härtill föreligger också sedan 1951 från 1944 års skattekommitté, men den överarbetning av förslaget, som utlovats från de skattelagssakkunniga, har av någon anledning ännu inte avgivits. Den förhållning, som även denna angelägna rättvisereform blir föremål för, måste betecknas som helt förkastlig. Ingen kan bestrida de saksäl, som talar för att en person, som under en lång studietid inte kunnat utnyttja de skattefria bottenavdragen, och som belastas med amorteringar, vilka nedsätter skatteförmågan, får en med hänsyn härtill reducerad inkomstskatt.

Beträffande de båda skattereformer som här berörts må än en gång betonas, att riksdagen i princip redan har tagit ståndpunkt och att frågorna har blivit ingående utredda av två statliga kommittéer — något skäl att fördröja deras genomförande ytterligare, t. ex. genom att hänskjuta dem till ny utredning, finns därför inte.

Med hänvisning till vad som här anförts föreslår jag,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om proposition rörande avdragsrätt vid beskattningen för studieunderstöd och amorteringar av studieskulder senast till 1960 års riksdag.

Stockholm den 26 januari 1959

G. Helén